

ОСВРТ НА ТРЕЋУ МЕДИЕВИСТИЧКУ ЗНАНСТВЕНУ РАДИОНИЦУ У РИЈЕЦИ – РИЈЕКА 2015.

Одсјек за повијест Филозофског факултета у Риједи у сарадњи са Одсјеком за повијесне знаности Завода за повијесне и друштвене знаности Хрватске академије знаности и умјетности из Загреба организовао је Трећу медијевиистичку знанствену радионицу у Риједи. Скуп је одржан 16. октобра 2015. у просторијама Филозофског факултета у Риједи. План организатора био је исти као и приликом организовања прве двије Радионице – да се окупе млади истраживачи средњовјековне историје (доценти, магистри, мастери). Будући да је у раду скупа учествовало готово 40 младих научника из Хрватске, Босне и Херцеговине, Србије, Мађарске, Словеније, Чешке и Румуније могло би се рећи да је план остварен. Свакако треба нагласити да је скуп имао мултидисциплинаран карактер, што се одразило кроз рад у више секција, а које су као модератори водили искусни истраживачи.

Уводно предавање, уједно и пленарно, одржала је Кристина Арањи (Krisztina Arany), запослена у Националном архиву Мађарске (National Archives of Hungary). Њен реферат под насловом: *Medieval Charters and Patents of Arms in Virtual Space – Two Digitization Projects of the National Archives of Hungary, Experiences and Challenges* заинтересовао је присутне, прије свега због актуелности ове теме, али и могућности да се сада на лакши начин дође до драгоцене архивске грађе сачуване у мађарским архивима. Након саопштеног реферата услиједила је дискусија у којој су учесници постављали питања о начинима коришћења архивске грађе, али и искуствима везаним за тај посао.

Млади истраживачи изложили су резултате својих истраживања у оквиру седам секција, које су дијелом вођене на енглеском језику. Чини нам се да је при организацији секција направљена грешка, те су оне биле говорно измијешане на начин да је дио реферата био на енглеском, а у оквиру исте те секције дио на нашем

језику. Свакако да је било боље да су посебно организоване секције на енглеском језику, односно секције на нашим језицима. Организатори су планирали да у оквиру једне секције буду тематски блиски и слични реферати, али ни у томе нису били најпрецизнији, што смо примјетили на самом скупу у нашим разговорима за вријеме пауза. Оба елемента могу се узети као ситне замјерке организаторима Радионице која је иначе у свему осталом била веома добро планирана и изведена.

Потписник ових редова учествовао је у раду секција 1В и 2В, те ћу нешто више моћи да саопштим о активностима на њима. Секција 1В под насловом: *Nobles and office-holders*, одржана је у учионици 107 од 11:15 до 12:45. Модератор секције био је Дамир Карбић, запослен у Хрватској академији знаности и умјетности. Мартон Роша (Márton Rozsa) са Eötvös Loránd University Budapest први је саопштио реферат под насловом: *Families behind a plot. The political and social background of the Anemas conspiracy*. Слиједио је кореферат Иштвана Кадаша (István Kádas) и Естер Тархан (Eszter Tarján) са истог Универзитета, под насловом: *The Seals of County Office-holders in the Medieval Hungarian Kingdom. (Example of Šariš County)*. Након њих свој реферат презентовао је Аранђел Смиљанић, једини представник Универзитета у Бањој Луци на овом скупу, под насловом: *Титуле и звања дипломата обласних господара у Босни*. Услиједила је дискусија у којој су поред подносилаца реферата учествовали модератор секције Дамир Карбић и Нада Зечевић са Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву.

Након краће паузе, у истој учионици у временском периоду од 12:45 до 14:15 одржана је секција 2В, чији је модератор била Марија Карбић са Хрватског института за повијест. Наслов секције био је: *Визија хрватске бургологије – спрегом археологије и повијести до презентације и популаризације утврда те обogaћивања туристичке понуде*. Татјана Плеше поднијела је реферат под називом: *Утврде петрињског краја – од истраживања до презентирања*. Слиједио је реферат Јосипа Вишњића: *Истарске средњовјековне феудалне утврде – резултати рецентних истраживања*, а затим реферат Андреја Јанеша: *Археолошки приступ и потреба за истраживањима средњовјековних бургова*. Све троје су запослени у Одјелу за копнену археологију, Служба за археолошку баштину, Хрватски рестаураторски завод. Посљедњи реферат у оквиру ове секције поднијела је

Силвија Писк са Филозофског факултета у Загребу: *Бурголошке повијесне студије – студија случај: мословачка утврда Гарићград.*

Услиједила је дискусија у којој су поред подносилаца реферата учествовали још и модератор Марија Карбић и Аранђел Смиљанић. Професор Смиљанић је поставио два питања Јосипу Вишњићу: зашто истраживање прошлости Истре заостаје у поређењу са другим областима, и да ли је даровање посједа у XI вијеку појединим духовним и световним феудалцима било везано за борбу око инвеституре, која се у то вријеме разбуктала широм Европе. Након што је Јосип Вишњић одговорио на постављена питања, Аранђел Смиљанић је похвалио реферат Андреја Јанеша, посебно онај дио који говори о сарадњи историчара и археолога. Затим је указао на могуће грешке, попут оне из његовог краја, а која се односи на тврђаву Билај код Босанског Петровца. Билај се у изворима први пут помиње 1495, али је археолошка анализа показала да је ово утврђење из много ранијег времена, вјероватно из прве половине XIV вијека. Коначно, професор Смиљанић је Силвији Писк указао на научни опус Јелене Мргић, тачније на њено дјело Доњи Краји – Крајина средњовековне Босне, чијим би коришћењем могла ријешити нека од спорних питања саопштених у свом реферату.

Када је ријеч о раду на другим секцијама, аутор ових редова не може бити тако детаљан, али се може послужити програмом рада и књигом сажетака како би презентовао њихов садржај. Секција 1А, чији је модератор била Луцијана Шешел са Филозофског факултета у Риједи, имала је назив: *У потрази за оригиналном бојом: детаљна анализа циборија проконзула Гргура из Археолошког музеја у Задру.* У оквиру те секције саопштени су слjedeћи реферати: Миона Милиша (Одсјек за ликовну културу и ликовну умјетност Умјетничке академије у Сплиту) и Јелена Векић Башић (Археолошки музеј Задар): *Анализирање оригиналне боје с циборија проконзула Гргура, интерпретације анализа и едукација шире јавности;* Ивица Љубенков (Природословно – математички факултет Свеучилишта у Сплиту) и Зденка Зовко Бродарац (Металуршки факултет Свеучилишта у Загребу): *Испитивање оригиналне поликромје на циборију проконзула Гргура;* Ведран Кундић (Археолошки музеј Нарона): *Видео мапирање као метода недеструктивне реконструкције и презентације културног добра.*

Секција 2А, чији је модератор био Герхард Јариц са Централно-европског универзитета у Будимпешти, носила је назив: *Rulers and their images*. У оквиру ове секције презентовани су сљедећи реферати: Милан Чабрило (Филозофски факултет у Новом Саду): *Ancestry and Influence of the Serbian Queen Helen of Anjou*; Емир Филиповић (Филозофски факултет у Сарајеву): *Creatio regni in the Great Seal of Bosnian King Tvrtko Kotromanić*; Маја Луканц (Универзитет у Љубљани): *Anna of Celje (Cilli): in search of the overlooked Queen*; Вања Бурић (Централно-европски универзитет у Будимпешти): *Propaganda, symbolism and the formation of the Tudor dynasty*; Милош Ивановић (Историјски институт САНУ, Београд): *Hungarian rulers in the work Memoirs of a Janissary by Konstantin Mihailović*.

Истовремено са саопштеним секцијама, радила је секција 1С, чији је модератор била Мирјана Матијевић Сокол са Филозофског факултета у Загребу. Наслов секције био је: *Приступ изворима: палеографија, дипломатика, контекстуална анализа*, а у оквиру ње саопштени су сљедећи реферати: Невен Исаиловић (Историјски институт САНУ, Београд): *Дипломатичке особености средњовековних исправа босанског племства*; Томислав Галовић (Филозофски факултет у Загребу): *Штефанићева „Глагољска палеографија“ (тзв. мања) у контексту истраживања и историографије*; Жељка Дмитрус (Државни архив у Загребу): *Потврђивање привилегија претходних владара новом исправом на примјеру реновираног документа краља Карла I Роберта из 1317. године*; Данко Дујмовић (Филозофски факултет Ријека): *Питање интерпретације термина locus у средњовјековним писаним изворима*; Кристина Јудаш (Филозофски факултет у Загребу): *Неке могућности и ограничења интерпретације односа градских власти према деликтима насиља на примјеру судских списа загребачког Градеца из друге половица 15. стољећа*.

Секција 2С, под модераторством Наде Зечевић са Филозофског факултета у Источном Сарајеву, имала је назив: *Ecclesiastical hierarchy and ecclesiastical geography: Prelates, dioceses and monasteries*. У раду ове секције са својим рефератима узели су учешћа: Silvie Vančurová (Univerzity Karlovy v Praze): *Ivan Smilo – Mysterious Bohemian Bishop in Zagreb*; Мишо Петровић (Централно-европски универзитет у Будимпешти): *The development of episcopal elections in*

Croatia, Dalmatia and Slavonia during the fourteenth century succession crisis in Kingdom of Hungary; Томислав Матић (Хрватски католички универзитет у Загребу): *The Future Hungarian Prelates at the University of Vienna during the 1430s*; Николина Белошевић (Филозофски факултет Ријека): *Problems of Defining the Northwestern Border of the Early Medieval Pula Diocese*.

Организатор је планирао одржавање осам секција, али су услед отказивања неколико реферата секције 1D и 2D уједињене у једну секцију. На тај начин секцију D водила су два модератора, и то Зоран Ладић из Хрватске академије знаности и умјетности, и Иван Јурковић са Универзитета Јурај Добрила у Пули. Будући да се у секцији 1D није појавио нико, онда у оптицају остаје само наслов друге секције: *Living and dying on the borders*. У њеном раду учествовали су сљедећи истраживачи са својим рефератима: Антун Некић (Одсјек за историју Универзитета у Задру): *Road to the royal court: Slavonian nobility and the royal center (1301-1342)*; Alexandru Simon (Romanian Academy, Centre for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca): *Angevine Hungary and the North-South Question in Three Borderlands: Slavonia, Transilvania and Transalpina*; Дражен Немет (Филозофски факултет у Загребу): *The route of Enguerrand de Coucy's contingent in Croatia during the 1396 Nicopolis Crusade*.

Након завршеног рада по секцијама, услиједила је пауза за ручак, да би потом дошао на ред наставак рада у оквиру пленарних излагања. Прво предавање одржао је Герхард Јариц (Gerhard Jaritz) са Централно-европског универзитета у Будимпешти, и то под насловом: *Excrementes, privies, and waste – marginal issues of Medieval Studies*. Професор Јариц, вјероватно најстарији присутни учесник научног скупа, готово сат времена излагао је о тоалетима у средњем вијеку, проблемима са отпадом, свађама међу људима изазваним вршењем мале и велике нужде, хигијеном након тога, али и другим аспектима који се односе на овај вид свакодневне људске активности, уз навођење прилично експлицитних фотографија. Заиста занимљиво предавање, уз једну замјерку организатору, што је одржано непосредно након ручка.

Након још једне паузе за кафу, слиједио је завршни дио Радионице, у оквиру кога је прво извршено представљање пројекта: *Извори, приручници и студије за хрватску повијест од средњег вијека до краја дугог 19. стољећа*, иза кога стоји

највећим дијелом Хрватска академија знаности и умјетности. Након тога, присутни су имали прилику да уживају у представљању књиге Наде Зечевић под насловом: *The Tocco of the Greek Realm: Nobility, Power and Migration in Latin Greece (14th – 15th centuries)*. Потом је услиједило представљање књиге Мирјане Матијевић Сокол под називом: *STUDIA DIPLOMATICA: rasprave i prinosi iz hrvatske diplomatike*. Радионица је завршена пригодном закуском у просторијама Факултета која је трајала од 19 до 20 часова.

Све што је саопштено упућује на закључак да је Трећа медијевистичка знанствена радионица у Ријечи испунила циљеве због којих је организована. Млађи медијевисти представили су своја недавна истраживања, која су за већину и почетна у научном раду. Савјети, сугестије и примједбе старијих колега који су били модератори секција свакако ће допринијети њиховом даљем стручном и научном усавршавању. Можда и значајније од тога јесу успостављени контакти и познанства, размјена података, идеја и мишљења, као и указивање на новости у историографијама народа и држава из којих долазе. Без сумње све то ће позитивно дјеловати у истом смјеру. У том погледу посебно треба апострофирати паузе током којих су колеге имали највише простора за такав вид активности. Можда би организатор могао размислити да слjedeће године тај неформални дио траје дуже, па чак и по цјену да Радионица траје два дана, јер би тако било више могућности за договоре око евентуалних заједничких пројеката. За разлику од Друге медијевистичке знанствене радионице, организоване октобра 2014. када је презентован Зборник радова са Прве радионице у електронској форми, овај пут није обављена презентација Зборника радова са Друге радионице. Организатор је усменим путем обавијестио присутне да ће настојати да убудуће Зборници радова буду штампани. Вјерујемо и надамо се да ће тако заиста и бити, те да ће у наредним Радионицама учествовати више младих истраживача са Филозофског факултета у Бањој Луци.